

ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ KURUMSAL YÖNETİM ÜZERİNDE ETKİLERİ

Güler Manisalı Darman Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Finans Komitesi Üyesi

1-Kurumsal Yönetimin Tanımı ve Prensipleri

Kurumsal yönetim, şirketlerde yönetim kurulları, şirket üst yönetimi, çalışanlar, hakim ortak(lar), küçük hissedarlar ve diğer menfaat sahiplerinin çıkarlarını buluşturur, gerekli kontrol ve dengeyi sağlar. Uluslararası alanda çoğunlukla kabul gören bir görüşe göre de, dar tanımı ile, şirketlerin öncelikle hissedar haklarının gözetilerek yönetilmesidir.

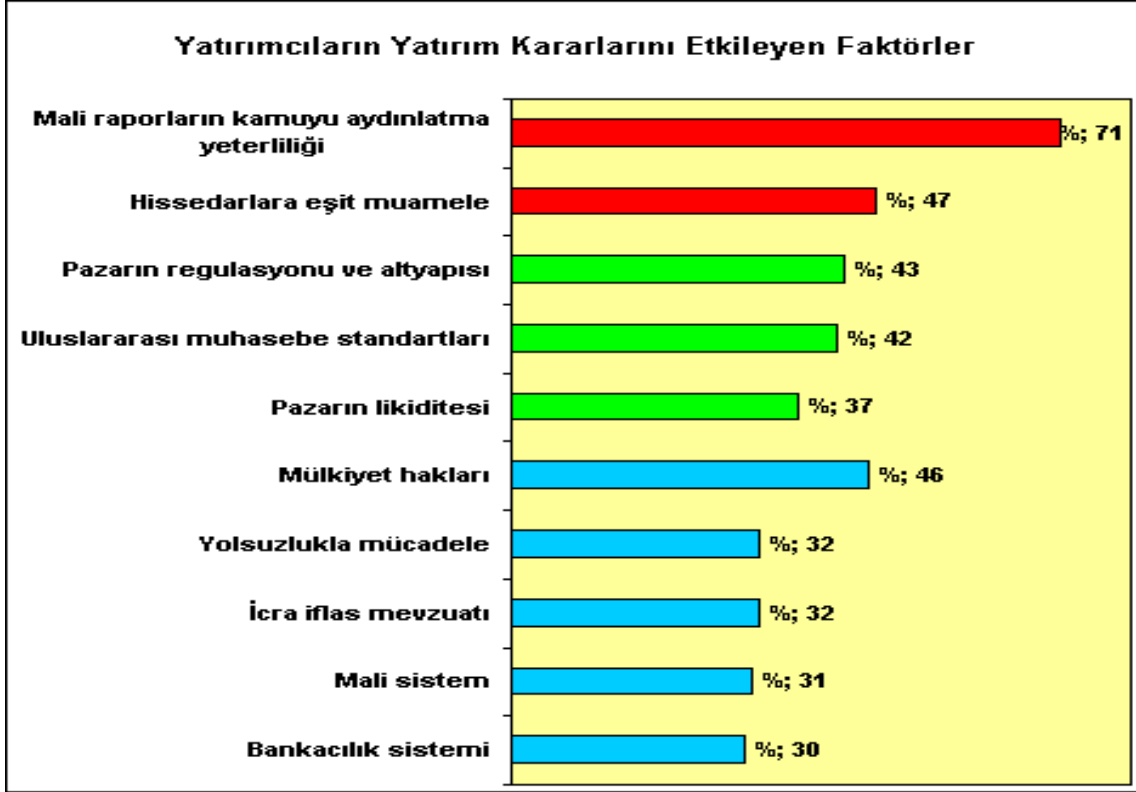
Kurumsal yönetim aslında bir risk yönetimidir. Bu riski en aza indirmede elimizdeki en önemli güçlerden bir tanesi mali raporlardır. İyi kurumsal yönetimin temel prensipleri, adillik, sorumluluk, hesap verebilirlik ve şeffaflıktır

Amerikan Sermaye Piyasası Eski Başkanı Arthur Lewitt'in dediği gibi, "Eğer bir ülkede şirketlerin kötü yönetildiğine dair bir kanı varsa sermaye başka ülkelere kaçır, eğer yatırımcılar, o ülkedeki şirket yönetimini yeterince şeffaf bulmuyorlarsa sermaye başka ülkeye kaçır, eğer bir ülkede doğru muhasebe standartları ve şeffaf raporlama yoksa, sermaye başka ülkelere kaçır, dolayısıyla şirketlerin münferiden iyi olması yeterli değildir, çünkü sonuçlar bütün şirketleri etkiler".

2-Finansal Raporlarda Şeffaflık ve Açıklık

Dipnotları olmayan/ yeterli açıklamalar içermeyen bir mali tablo benzini olmayan bir arabaya benzer -Graham Gilmor, PricewaterhouseCoopers

McKinsey & Company, 2002 yılında, yatırımcıların kurumsal yönetim konusundaki görüşlerini belirttiği bir araştırma yayınlamıştır. "Global Investor Opinion Survey 2002" başlıklı bu araştırmada, mali raporların kamuyu aydınlatma yeterliliği, en önemli yatırım kriteri olarak ortaya çıkmıştır.

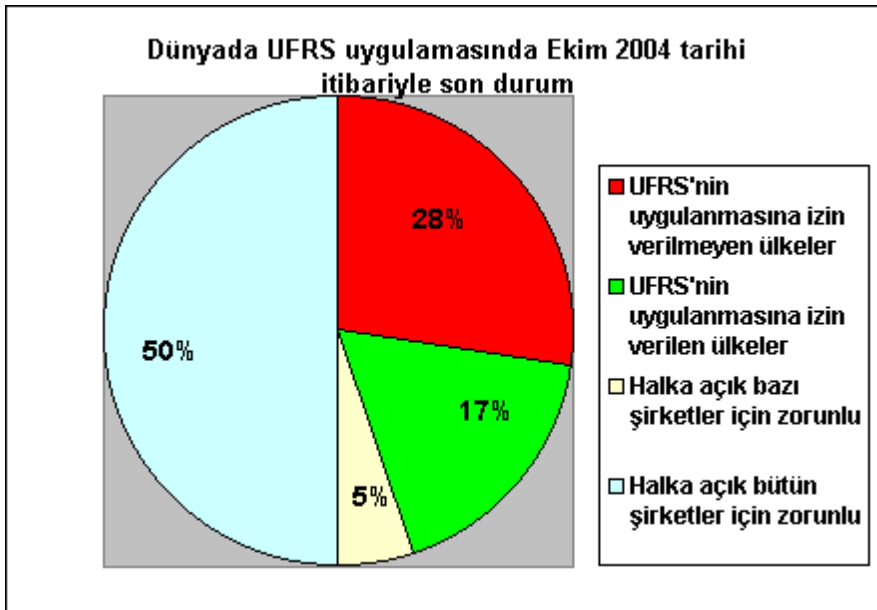

Kaynak: Global Investor Opinion Survey July 2002 McKinsey & Company

Hepimizin bildiği üzere şirketler uluslararası muhasebe standartlarına göre bilanço, gelir tablosu, nakit akım tablosu ve özsermaye değişim tablosu hazırlarlar. Bu tabloların kullanıcıları mevcut ve potansiyel yatırımcılar, çalışanlar, borç verenler, satıcılar, diğer ticari alacaklılar, müşteriler, devlet ve toplumdur. Mali tablo kullanıcılarından, özellikle yatırımcılar, kurumsal yönetim prensiplerinin doğru uygulanması ile yakından ilgilidirler, çünkü işletmeye, çoğunlukla, özsermaye olarak fon sağlarlar; dolayısıyla finansman ve yatırım riskleri ile karşı karşıyadırlar. ABD’de Conference Board adlı kuruluşunun yayınladığı 2000 yılı rakkamlarına göre, dünyada kurumsal yatırımcıların elindeki para 24 trilyon\$ civarındadır. OECD’nin 2001 yılı rakkamlarına göre de bu paranın 9 trilyon \$’dan fazlası bireysel emeklilik şirketlerindedir. Bu rakkamın %76’sı da ABD ve İngiliz kurumsal yatırımcıların elindedir. Bu nedenle hazırlanan mali tabloların nitelikleri, şirketlerin doğru ve düzgün yönetilmesini yakından takip eden kurumsal yatırımcılar açısından son derece önemlidir.

Tablolar, ihtiyaca cevap vermeli, anlaşılır, güvenilir ve tarafsız olmalıdır. Yatırımcılara, hangi şirkete yatırım yapabileceklerine karar verebilmeleri için de şirketler arasında karşılaştırma yapabilme olanağını sağlamalıdır.

Örneğin, bir yatırımcı elektronik sektöründe bir ABD firması olan Dell bilgisayarlarının mali tablolarını, bir Japon firması olan Toshiba ile firması ile karşılaştırmak için, Toshiba'nin aktiflerini pasiflerini yeniden ABD muhasebe standartlarına göre düzenlemek zorunda kalmamalıdır. Ayrıca, aynı firmanın mali durumunu veya performansını önceki dönemlerle karşılaştırabilmelidir. Bütün bu niteliklere uygun olarak düzenlenen mali tablolar eğer zamanında hazırlanmıyor ve yatırımcının eline zamanında ulaşmıyorsa, o şirkette kurumsal yönetim prensiplerinin doğru uygulandığından söz edemeyiz. Yatırımcının eline geçen bilgiler artık onun bir işine yaramıyacaktır. Bütün bu unsurlara ilaveten, kurumsal yönetim prensipleri açısından, mali bilgilere erişimde maliyet unsuru da caydırıcı olmamalıdır.

Kaynak: Deloitte Touche Tohmatsu IAS Plus, Ekim 2004

Dünyadaki Değişik Uygulamalar*

Dünyada değişik muhasebe standartlarının uygulandığı zaman nasıl farklı sonuçların ortaya çıktığı meşhur Mercedes-Benz vakası ile anlatılır. Mercedes-Benz 1993 yılında New York borsasına kote olmak istemiştir. Bunun için de Alman genel muhasebe standartlarına göre hazırladığı mali raporlarını ABD genel muhasebe standartlarına göre (US GAAP), yeniden düzenlemek zorunda kalmıştır. İlk raporlarında 600 milyon DM kar göstermesine rağmen, US GAAP'a göre hazırladığı raporlarda 2 milyon DM zarar çıkmıştır.

UFRS'nin kurumsal yönetim açısından önemi burada daha iyi anlaşılmaktadır. UFRS, küreselleşen sermaye piyasalarında, mali verilerin birbirleri ile daha kolay karşılatırılma imkanını ortaya koymakta, şeffaflığı sağlamakta, sermaye maliyetlerini düşürmekte ve herşeyden önemlisi şirketlerin, her durum için, birden fazla rapor hazırlama zorunluluğunu ortadan kaldırmaktadır.

3- UFRS 'ye Geçiş ve Sıkıntılar

- ◆ UFRS ile kural bazlı standartlardan ilke bazlı standartlara geçilmektedir. Bu da kurumsal yönetimde şekle değil öze uygunluk felsefesi ile örtüşmektedir.
- ◆ Ayrıca maliyet bazından makul değer bazına geçilmektedir. Böylece yatırımcılar daha gerçekçi bilgi alabileceklerdir. Tarihi maliyet esasına göre hazırlanmış bir bilanço, bir şirketin piyasa değerinin sadece %20'si gösteriyorsa, geriye kalan %80'nini ne oluşturmaktadır sorusuna cevap verilmeye çalışılmaktadır. Bunlar, örneğin, çoğunlukla maddi olmayan duran varlıkların veya özel amaçlı kurulan (SPEs) şirketlerdeki varlıkların veya amortismanı tamamen tükenmiş ancak gerçek değeri hala var olan aktifler gibi varlıkların piyasa değeri ile defter değeri arasındaki farktır. Halen devam eden bazı tartışmalar olsa bile makul değer - fair value - yaklaşımı bu olanağı sağlamaktadır. Bu nedenle de UFRS'de bütün tartışmalar IAS 32 ve IAS39'a odaklanmıştır.

---

* 1. Toplam 134 ülke incelenmiştir.

2. Arnavutluk ve Guam'da borsa yoktur. Arnavutluk kendi muhasebe standartlarını, Guam ABD Genel Muhasebe Standartlarını uygulamaktadır.

3. AB'ye üye ülkeler 2005 de UFRS uygulamay başlayacakları için, halka açık bütün şirketlerde uygulama zorunluluğu olan kategoride gösterilmiştir. Türkiye'de sadece UFRS'nin uygulanmasına izin verildiği belirtilmiştir.

4. Halka açık bazı şirketler kategorisinde çoğunlukla bankalar yer almaktadır.

- ◆ Artık bir çok ülkede, borsalar kurumsal yönetim prensiplerini veya kodlarını kabul etmişlerdir. Hatta bazı ülkelerde (örneğin; Brezilya'da BOVESPA'nın alt borsası olan Novo Mercado, İtalya'da Star alt borsası gibi) çok sıkı kurumsal yönetim prensiplerinin uygulandığı alt borsalar oluşturulmaktadır. Bu da UFRS'nin kabul ve etkin uygulanmasında tetikleyici unsur olmuştur.
- ◆ 6 (4+2) büyük denetim şirketinin, UFRS'yi henüz kabul etmemiş 57 ülkede inceleme yaparak, hazırladığı GAAP Convergence 2002 -(Genel Kabul görmüş Muhasebe Prensipleri Yakınsama) raporuna göre aşağıda belirtilen nedenler UFRS'ye geçişte en büyük engelleri oluşturmaktadır.

Özellikle bazı standartların karmaşık olması	%51
Ülkelerin kendi genel muhasebe standartlarının vergi esasına dayalı olması	%47
Bazı UFRS'ler üzerinde uzlaşmaya varılamaması (örneğin: UFRS 39)	%39
İlk defa uygulayacak olanlar için yeterli izahat bulunmaması*	%35
Sığ sermaye piyasaları	%30
Yatırımcıların veya kullanıcıların kendi muhasebe standartlarından memnun olmaları	%21
Tercüme zorlukları	%18

*UFRS'yi ilk defa uygulayacaklar ile ilgili standart UFRS 1, 1 Ocak 2004'de yürürlüğe girmiştir. SIC 8 'in yerini almıştır.

- ◆ **Kullanıcıların ve değerlendirenlerin eğitim boyutu;**

Kurumsal yönetim prensiplerinden bir tanesi de şirketlerde denetim komitelerinin oluşturulmasıdır. Genelde 3 kişiden oluşan denetim komitelerinin kurulması konusu bir çok ülke sermaye piyasası mevzuatında yerini almıştır. Ancak mühim olan, bu kişilerin, tercihan hepsinin bağımsız yönetim kurulu üyesi olması ve mali tabloları doğru okuyabilmesidir.

Dünyanın en büyük insan kaynakları şirketi olan Adecco - bir İsviçre şirkettir- 2003 yılı hesaplarını zamanında çıkaramamış ve Kuzey Amerika'daki iştiraklerinde muhasebe ve denetim problemlerinin ortaya çıktığını açıklamak zorunda kalmıştır. Adecco'nun hisseleri bundan dolayı zarar görmüştür. Finans çevreleri, Adecco'nun bu problemlerinin, Adecco'nun küresel bir şirket haline gelmesine rağmen, İsviçre merkezindeki denetim komitesinin, yerel kalmasından, sadece Avrupa'lılardan oluşmasından kaynaklandığını belirtmişlerdir.

◆ **Maliyet Boyutu**

Şirketlerin UFRS'ye geçişte ne gibi maliyetlerle karşı karşıya gelecekleri fazla tartışılmamaktadır. Şirketler sanmaktadırlar ki Ocak 2005'te hazır paket programları alıp kullanmaya başlayacaklardır. JHM Financial Services adlı danışmanlık şirketinin yaptığı ve 2 Ocak 2004 tarihli Financial Times gazetesinde yayınlanan bir araştırmaya göre uluslararası muhasebe standartlarına geçişin maliyeti ortalama tipik bir İngiliz şirketi için 360.000 pound (642.000 \$), daha büyük firmalar için ise 600.000 pound civarındadır. Burada şirketlerin bütün standartları gönüllü olarak gerçekten uygulayacakları varsayılmıştır.

◆ **Hukuk boyutu**

Bir ülkede UFRS halka açık şirketlerde zorunlu hale gelebilir. Ancak mali raporlarda yapılan bu reform, yatırımcının korunması açısından yeterli değildir. Hukuksal altyapının da aynı şekilde gelişmiş olması lazımdır. Burada iki önemli konudan bir tanesi düzenleyici otoritelerin yaptırım gücünün olması, ikincisi ise doğacak ihtilaflarda etkin ve kısa zamanda çözüm getirecek ihtisas mahkemelerinin olmasıdır. Aksi takdirde istenildiği kadar raporlar şeffaf olsun ve kamuyu aydınlatsın, azınlıkta kalan hissedarlar, haklarının ihlalinde mahkeme yolu ile çözüm getirmede zorlanıyorlarsa, o ülkede kurumsal yönetim doğru işlemiyor demektir.

◆ **Kurumsal Yönetim Açısından Şirketler Grubu/Holding Yapısının yarattığı sıkıntılar**

Piramit şeklinde örgütlenmiş şirketler grubu yapısı, özellikle Kıta Avrupası, Asya, Latin Amerika ve Orta Doğu'da hakim ortağın sahip olduğu şirket yapılarında çok karşılaşılan bir örgüt biçimidir. Son dönemde Avrupa topluluğunda şirketler hukuku ile ilgili olarak yapılan çalışmalarda bu konu sıkça gündeme gelmektedir. Kasım 2002'de yayınlanan "Modern Regulatory Framework for Company Law in Europe", Avrupa'da Şirket Hukuku ile ilgili Düzenleyici Çerçeve" raporunda, grup şirket yapısının hissedarlar ve kreditorler açısından çeşitli riskler taşıdığı belirtilmiştir. Şirketin esas sahibinin kim olduğu konusunda şeffaflık bulunmamasının şirket faaliyetlerinde muhasebe hatalarına veya oyunlarına yol açabileceğine işaret edilmiştir.

4- Muhasebe’de Mayınlı Alanlar

Son dönemde bütün dünyada yaşanan şirket skandalları kurumsal yönetim prensiplerini sadece işdünyasının değil, düzenleyici otoritelerin, kısacası devletlerin de gündemine sokmuştur.

Şirketler çeşitli muhasebe oyunları veya hileleri ile malesef yatırımcıları veya kendileri ile ilişkide bulunan her kesimi (kreditörleri, çalışanları, iş yaptıkları taşeronları ve nihayetinde bütün toplumu) aldatabilmektedirler. Kısaca “**muhasebede mayınlı alanlar**” diyebileceğimiz konularda, “**yaratıcı muhasebe oyunlarına**” başvurabilirler. Örneğin:

- ◆ Hayali gelir kaydedebilirler,
- ◆ Kar veya zararı şişirebilirler,
- ◆ Varlıkları (aktiflerini) yanlış veya fiktif değerlerle gösterebilirler,
- ◆ Borçlarını gizleyebilirler,
- ◆ Nakit akış tabloları ile oynatabilirler,
- ◆ Özel -amaçlı şirketler (Special Purpose entity) kurarak, hesapları bilanço dışında takip edebilirler,
- ◆ Yatırımcı ve diğer menfaat sahipleri aleyhine, hakim ortak veya ilişkili (çıkar ilişkisinde olduğu) taraflara menfaat sağlayabilirler (Related-part transactions).

Saydığımız bu **muhasebe oyunlarına** gerçek hayattan örnekler vermek gerekirse;

- ◆ WorldCom, 3.8 milyarlık gideri sermaye harcaması olarak göstermiştir.
- ◆ Enron aktiflerini kendi oluşturduğu, bilanço dışındaki özel amaçlı şirketlere satmış, bu satışın ekonomik risklerini gene kendi üstlenmiştir.
- ◆ Grup şirketlerinde sıkça karşılaşılan bir durum, birbirleri ile iş ilişkisi içinde olan şirket yöneticileri, yüksek prim için, birbirlerine yüksek ve/veya hayali nakit dekontlar keserler, hayali gelir kaydedebilirler.
- ◆ Çin’de yapılan özelleştirmelerde çok başvurulan ve dolayısıyla hayli eleştirilen bir uygulama, özelleştirilmek üzere seçilen şirketlerin, bilançolarının devlet tarafından, önce makyajlanmasıdır. Çin muhasebe standartları ile UFRS farklı olduğu için önce gelirler şişirilmekte sonra şirket borsaya kote olmaktadır. China Business Review’un Eylül-Ekim 2002 sayısında yayınlanan “Çin’de Kurumsal Yönetim” başlıklı makalede, 2001 yılında yapılan bir araştırmaya

göre devletin büyük hissedar olduğu 434 tane firmada, mali raporların doğruyu göstermemesi nedeniyle kötü bir kurumsal yönetim olduğu belirtilmiştir.

Örnek Vaka: Parmalat Skandalı

2003 yılının son aylarında İtalya’da patlak veren Parmalat skandalında, ki bazıları Avrupa’nın Enron’u demişlerdir, inanılmaz muhasebe oyunlarına, daha doğrusu finans cambazlığına, başvurulmuştur.

Parmalat 1961 yılında süt endüstrisinde faaliyet göstermek üzere kurulmuş bir aile şirketidir. 13 kişilik yönetim kurulunun 10 üyesi aile fertlerinden oluşmaktadır. Geriye kalan 3 tanesinin bir tanesi de Parmalat’ın kreditorlerinden Parma bankasının eski başkanıdır. Yönetimle, “*soft ties*” dediğimiz ahab çavuş ilişkisi vardır. Parmalat 1990 yılında Milan Borsasına kote olmuştur. Kısa sürede beş kıtada 30 ülkede faaliyet gösteren, 200 tane iştiraki olan ve 35000’den fazla kişinin çalıştığı küresel bir şirket haline dönüşmüştür. Sahibi, kendilerini “sütün Coca Cola’sı” diye adlandırmıştır.

Skandal, 500 milyon Euro’luk bir bono ödemesinin 19 Aralık 2003’de, Bank of Amerika tarafından geri döndürülmesi ile patlak vermiştir. Arkasından Bank of Amerika, Parmalat’ın Cayman adalarına kayıtlı bir iştirakinin 3.95 milyon Euro’luk (4.97 milyon\$) hesabının sahte olduğunu beyan etmiştir. Parmalat, kurduğu bir dizi finans şirketi aracılığı ile, uluslararası sermaye piyasalarından fon sağlamıştır. Bu amaçla, vergi cenneti olarak bilinen Cayman adalarında, Hollanda Antillerinde, Venezuela’da ve Nikaragua’da özel amaçlı şirketler kurmuştur. 1997 yılından itibaren toplam 7.8 milyon Euro değerinde bono ihraç etmiş ve bütün bu bonolar İtalya dışında satılmıştır. Bu bonolarının %40’nın satışında önde gelen ABD bankaları yer almışlardır. Parmalatın 1999 yılına kadar denetçisi Grant Thornton LLP, bu yıldan sonra da konsolide hesaplarının denetçisi Deloitte olmuştur. Grant Thornton, 1999’dan sonra da toplam varlıklarının %49’unu oluşturan 18 iştirakinin denetçisi olmaya devam etmiştir.

Parmalat ne gibi muhasebe hilelerine başvurmuştur:

- ◆ Bir sürü sahte muhasebe işlemi gerçekleştirilmiş, olmayan hesaplar açılmış, bunun için de düzmece evraklar düzenlenmiştir.
- ◆ Borçları saklamak için offshore şirketlerde fiktif varlıklar gösterilmiştir.

- ◆ Özellikle Cayman adaları ve Singapur'daki iştiraklar arasında ticari ve mali sözleşmeler düzenlenmiş, sonra da bu sözleşmeler bankalara ibraz edilerek taze para temin edilmiştir.
- ◆ İlk önce bono ihraç ederek piyasalardan para toplanmış, bunlar offshore hesaplara aktarılmış, sonra bu borçlar tekrar satılmış (collateralized debt obligations), böylelikle bilanço dışı borçlanma yoluna gidilmiştir.
- ◆ Bol miktarda bilanço dışı finansman yoluna gidilmiştir.
- ◆ Piyasalarda kendi hisselerinin fiyatları ile oynayarak pazar manipulasyonları yapmışlardır.
- ◆ Şirket sahipleri, halka açık şirketlerinden 500 milyon Euro civarında bir parayı kendi özel seyahat şirketlerine aktarmışlardır.
- ◆ Sonuç olarak Parmalat'ın borç yükü 14.8 milyar Euro'ya ulaşmıştır.

Sonuçları

- ◆ Hissedarların ve bütün tasarruf sahiplerinin parası buhar olup uçmuştur.
- ◆ Dünyanın her tarafında kreditorler dava açmışlar veya açma hazırlığı içindedirler.
- ◆ Özellikle ABD'de hayat sigortası sektörü büyük darbe yemiştir. Moody'sin tespitlerine göre, Parmalat menkul kıymetlerine doğrudan yatırım yapan hayat sigortası şirketlerinin yaklaşık 1.6milyar doları batmıştır.
- ◆ Parmalat'ın her iki denetçisinin itibarı büyük zarar görmüştür. Grant Thornton anında İtalya'daki birimini kapatmıştır. Denetçiler hakkında soruşturma başlatılmıştır.
- ◆ Bu skandal reyting kuruluşlarının güvenilirliğine gölge düşürmüştür. Standard & Poor's bir şirketin kasıtlı muhasebe oyunları karşısında kendilerinin suçlanamayacağına dair bir bildiri yayınlamıştır.
- ◆ Parmalat ile ilişkisi olan bütün bankalar, Citibank Grubu, JP Morgan Chase, Merrill Lynch, Deutsche Bank, Banka Intesa, Capitalia skandaldan etkilenmiştir. Soruşturmalara maruz kalmışlardır. Bu bankaların Parmalat'a, Parmalat'ın bu bankalara açtığı davalar devam etmektedir.
- ◆ Son olarak Brezilya'daki iştirakine süt veren 10,000 çiftçi mağdur olmuştur. Brezilya'daki 11 süt kooperatifine olan borç 2.4 milyon doları bulmuştur.

Örnek vaka olarak incelediğimiz Parmalat skandalı zayıf kurumsal yönetimin bütün semptomlarını içermektedir. Şirket yönetiminde ve mali raporlarda şeffaflık olmaması, muhasebe hileleri, yetersiz yönetim kurulları, nitelikli ve bağımsız denetim kurulunun

olmayışı başta hissedarlar olmak üzere, şirketle ilişki içine girmiş bütün tarafları mağdur etmiştir. Olay, İtalya'nın kredi notunun düşürülmesini dahi gündeme getirmiştir.

Bu olaydan sonra denetim şirketlerinin konfederasyon yapısı tartışmaya açılmış, zorunlu rotasyon konusu giderek büyük önem kazanmıştır.

5- UFRS'ye Başarılı bir Geçiş için İzlenecek Yol

- ✓ Şirketler UFRS'ye geçişi, mali tablolarının sadece matematiksel değiştirilmesi olarak görmemeli, bunun muhasebe disiplinde bir değişiklik olduğunu kabul etmelidirler.
- ✓ UFRS sadece ana şirketleri değil, bağlı ortakları, bütün iştirakleri de içermektedir. Dolayısıyla uygulaması çaba ve zaman gerektirir.
- ✓ Şirketlerin en başta CEO'ları/murahhaz azaları veya finans koordinatörleri, uluslararası alanda rekabetçi olmak istiyorlarsa UFRS'ye geçmenin kaçınılmaz olduğunu kabul etmelidirler.
- ✓ Başarılı bir geçiş için, ana şirketlerle (merkez ofisle birlikte) iştirakler, bağlı ortaklıklar ve müşterek yönetime tabi ortaklıklardan, UFRS konusunda bilgili uzman kişilerden oluşan ekipler oluşturulmalı gerekirse dışarıdan yardım alınmalıdır.
- ✓ Geçişte, üzerinde muabakata varılan gerçekçi bir plan uygulanmalıdır.
- ✓ Teknolojik altyapı UFRS'ye uyumlu hale getirilmelidir. Herşeyden önemlisi bütün bu hazırlıklar son ana bırakılmamalıdır.
- ✓ Uygulama aşamasında şirket içinde basit, anlaşılabilir uygulama kitapçıklarının hazırlanmasında yarar vardır. Personelin şirket içi eğitimi de UFRS'ye başarılı bir geçişte son derece önemlidir.
- ✓

6-Finansal Raporlamanın Geleceği

2001 - 2002 yıllarında Standart & Poor's tarafından 1500 şirket üzerinde şeffaflık ve açıklık (kamuyu aydınlatma) üzerine, dünya çapında bir çalışma yapılmıştır. 98 adet açıklık/kamuyu aydınlatma prensibi 3 ayrı kategoride toplanmıştır. Bunlar:

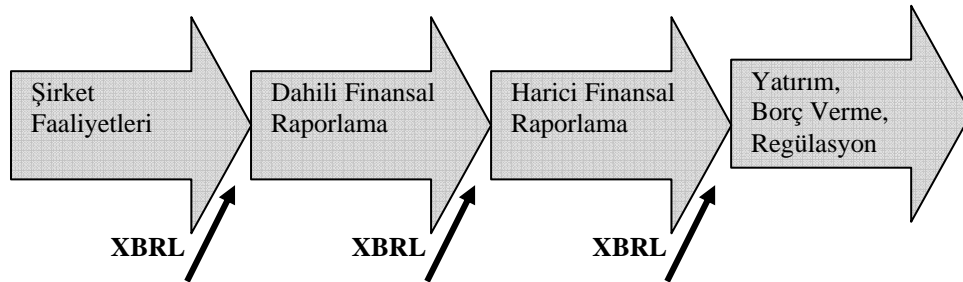
- ◆ Şirketin sahiplik yapısı, yatırımcı hakları
- ◆ Mali konularda şeffaflık ve bilginin açıklanması (kamunun aydınlatılması)
- ◆ Yönetim kurulları, üst yönetimin yapısı ve işleyiş şeklidir.

Araştırmanın sonunda, kamuyu aydınlatıcı en fazla bilgiyi, ABD ve İngiliz şirketlerinin sundukları, Latin Amerika, Asya ve gelişmekte olan ülkelerdeki şirketlerin kamuyu

aydınlatmada minimum bilgi sağladıkları ortaya çıkmıştır. Bununla paralel olarak ABD şirketlerinin piyasa risklerinin çok az, defter değeri/ piyasa değeri oranlarının da çok yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırma bulguları ayrıca göstermiştir ki, şeffalık ve kamuyu aydınlatma arttıkça şirketlerin sermaye maliyetleri düşmekte, daha ucuz sermaye temin edebilmektedirler.

Uluslararası finansal raporlar ile ilgili son gelişme, UFRS ile ilgili olarak geliştirilen, eXtensible Business Reporting Language (XBRL)'dir. Küreselleşmenin bir sonucu olarak şirketler için internet ortamında bir raporlama dili geliştirilmiştir. Burada amaç, gerek kullanıcılara, gerekse derleyenlere, mali verileri güvenilir, kesin, etkin yöntemlerle ulaştırıp tasarruf sağlamaktır. Bu yazılım dilini 250 firma, resmi ve gayri resmi kuruluşlardan oluşan bir konsorsiyum geliştirmiştir. Bu çalışma, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun (IASB) himayesinde ve desteği ile oluşturulmuştur. XBRL kullanımı hiç bir şekilde finansal raporlamada zorunluluk haline gelmeyecektir. Ancak, anlaşılan odur ki uygulamada uluslararası şirketler veya uluslararası hale gelmek isteyenler bu sistemi bir şekilde kullanmak durumunda kalacaklardır.

XBRL:

KAYNAKÇA:

Audit Committees. Good Practices for Meeting Market Expectations. PriceWaterHouseCoopers. 1999.

“Board Decisions on International Financial Reporting Standards.” IASB UPDATE. IASB Publication Department. 2004.

Bohn, John A. “How International Ratings Strengthen Financial Markets.” Economic Reform Today, no 1 (1995)

Campos, Carlos E, Roberto E. Newell, ve Gregory Wilson. “Corporate Governance Develops In Emerging Markets.” McKinsey on Finance, (Winter 2002): 15 - 18.

Claessens, Stijn, Simeon Djankov, ve Larry H. P. Lang. Who Controls East Asian Corporations? The World Bank Financial Sector Practice Department. 1999.

Colit, Raymond. “Brazilian Debts Turn Sour on Parmalat.” Financial Times. 31 Ocak 2003

Coombes, Paul ve Mark Watson. “Three Surveys on Corporate Governance.” The McKinsey Quarterly, no 4 (2000): 74 - 77.

Corporate Governance in OECD Member Countries. OECD Steering Group on Corporate Governance. 2001.

Corporate Governance Rules. NYSE. 2003.

Darman, Guler Manisalı. "Kurumsal Yönetimde Küresellesme." Ekonomik Forum, (Ocak 2004): 70 – 72.

Darman, Güler Manisalı. Corporate Governance Worldwide. ICC Publishing S.A., 2004.

DiPiazza Jr., Samuel A ve Robert G. Eccles. Building Public Trust - The Future of Corporate Reporting. USA: John Wiley & Sons Inc., 2002.

"Emerging Trends in Corporate Governance." Corporate Board Member. 2003 Academic Council Supplement.

"European Commission Recommendation on Statutory Auditor's Independence in the EU: A Set of Fundamental Principles." Official Journal. 19 Temmuz 2002.

European Regulation on the Application of IFRS in 2005. Recommendations for Additional Guidance Regarding the Transition to IFRS. CESR. Aralık 2003.

Euroshareholders Corporate Governance Guideline 2000. Confederation of European Shareholders Associations. 2000.

The Future of Corporate Governance. Transcript of Roundtable Discussions. The Brooking Institution. 2003.

Get to Know Novo Mercado. BOVESPA. 12 Aralık 2003.

Gilmour Graham. "Who'd Be An Audit Committee Member Now?" World Watch, (2002): 30-31

Griep, Clifford M. The Evolving Role of Corporate Governance in Credit Rating Analysis. Standard & Poor's. 2002.

Handbook of International Auditing, Assurance, and Ethics Pronouncements - 2003 Edition. International Federation of Accountants (IFAC). <<http://www.ifac.org>>. 2003.

Institutional Investor Five-Country Study. The Conference Board. <<http://www.conference.board.org>>. 2000.

Institutional Investors Statistics. OECD Financial Statistics Unit. 2001.

"JHM Financial Services". Financial Times. 2 Ocak 2004.

La Porta, Rafael, Florencio Lopez-de-Silanes ve Andrei Shleifer. "Corporate Ownership Around the World." The Journal of Finance. LIV, no 2 (1999): 471 - 517.

A Modern Regulatory Framework for Company Law in Europe. Report. The High Level Group of Company Law Experts, European Commission. 2002.

Modernizing Company Law and Enhancing Corporate Governance in the European Union - A Plan to Move Forward. EU Commission. 2003.

Monks, Robert A. G ve Nell Minow. Corporate Governance, 2nd ed. Blackwell Publishing, 2001.

Monks, Robert A. G ve Nell Minow. Power And Accountability. Harper Business, 1991.

OECD Principles of Corporate Governance. OECD Publications, 1999.

OECD Principles of Corporate Governance. OECD Publications. 2004.

“Parmalat A Risk to Italy’s Rating.” Financial Times. 7 Ocak 2004.

Sherman, H. David and S. David Young. “Tread Lightly Through These Accounting Minefields.” Harvard Business Review, 79 no 7 (2001): 129 – 135.

Shi, Steven ve Drake Weisert. “Corporate Governance with Chinese Characteristics.” China_Business Review. 29, no 5. 2002.

Standard & Poor’s Transparency & Disclosure Study. 2001/2.

“Tips for Establishing Effective Internal Controls.” CorporateGovernor, 1 no 1 (2003): 4.